

Eesti Eraüldhariduskoolide Ühendus

Registrikood 80162219

Tondi 84, Tallinn 11316

Hr Jaak Aaviksoo
Haridus- ja Teadusministeerium
Munga 18
50088 TARTU

Teie 28.10.2013 nr 8-1/13/5983
Meie 24.11.2013.a.

Vastuskiri pöördumisele seoses põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ning erakooliseaduse muutmise seaduse eelnõu kooskõlastamisega

Austatud härra minister!

Tulenevalt Teie pöördumisest 28.11.2013 nr 8-1/13/5983 esitab Eesti Eraüldhariduskoolide Ühendus (EEKÜ) oma kommentaarid, hinnangud ja seisukohad alljärgnevalt.

EEKÜ tervitab kõiki põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse (PGS) ning Erakooliseaduse (PGS) muudatusi, mis aitavad korrastada erakoolide rahastamise tingimusi ja muuta seda sõltumatuks kohalike omavalitsuste hariduspoliitilistest otsustest. Samas on mitmete muudatuste põhjal küsitavusi, mis vajavad täpsustamist.

Seadusemuudatuse eelnõuga seoses tekkisid meil alljärgnevad tähelepanekud:

1) Põhikooli ja gümnaasiumiseaduse muutmine

„§ 82. Kooli rahastamine ja eelarve

(4) Riigieelarvest määratakse valdadele ja linnadele igal aastal sihtotstarbelised eraldised:

1) munitsipaalkoolide direktorite, õppealajuhatajate ja õpetajate tööjookulude ning nende täienduskoolituse toetuseks, **lähtudes õpilaste arvust, regionaalsest eripärast hariduse kättesaadavusel ning riiklikest õppekavadest ja nende täitmiseks vajalikust arvestuslikust õpetajate ametikohtade arvust;**“

Kommentaar 1:

Selgusetuks jääb mõiste „regionaalsest eripärast hariduse kättesaadavusel“. Kui koolide rahastamine hakkab sellest sõltuma, siis peab olema üheselt selge, kes ja millest lähtuvalt seda eripära hindab ning kuidas seda seaduse jõustumisel plaanitakse teha.

Kommentaar 2:

Selgusetuks jääb mõiste „õppekava täitmiseks vajalikust arvestuslikust õpetajate ametikohtade arvust“.

Kui haridussüsteemis liigutakse ühtse õpetaja ametikoha määratluse suunas ja õpetaja tööülesannete andmisel jääb otsustusõigus koolidele, siis täidavad erinevates koolides õpetajad erinevaid tökohustusi ning nende koormused ei ole võrreldavad.

Kuidas ja millest lähtuvalt see „arvestuslik ametikohtade arv“ välja arvutatakse ning kas siin koheldakse kõiki koolisid ja koolipidajaid sarnastel alustel?

Eesti Eraüldhariduskoolide Ühendus

Registrikood 80162219

Tondi 84, Tallinn 11316

Kommentaar 3:

Seadusemuudatuse teksti kohaselt eraldatakse toetust lähtudes „riiklikest õppekavadest ja nende täitmiseks vajalikust arvestuslikust õpetajate ametikohtade arvust“. PGS §16 reguleerib samas ka õppe läbiviimist rahvusvaheliste õppekavade alusel (IB õppekava ja Euroopa Kooli õppekava). Kas analoogselt pearahadele ja tegevuskulude toetusele reguleeritakse ka riiklikult tunnustatud rahvusvaheliste õppekavade puhul arvestuslik õpetajate ametikohtade arv ja sellest tuleneb toetuse määr?

„§ 82. Kooli rahastamine ja eelarve

(5) Riigieelarves võib valdadele ja linnadele ette näha sihtotstarbelised eraldised munitsipaalkoolide õpilaste transpordi ja gümnaasiumiõpilaste majutamise toetuseks.“

Kommentaar 1:

Koolivõrgu ümberkorraldamise ja riigigümnaasiumide tekkega koondub gümnaasiumiharidus valdavalt maakonnakeskustesse, mistõttu hariduse kättesaadavus kaugeneb õpilaste kodukohast. See tekitab mitmeid õpilaste transpordiga seotud küsimusi ja eeldatavasti suurenevad perede kulutused lastele koolihariduse võimaldamiseks. Selliste regionaalsete muudatuste käigus oleks vajalik riiklikul tasemel leida lahendus, kuidas õpilaste sõidukulud kooli ja koju hüvitatakse.

Kommentaar 2:

Koolihariduse kättesaadavuse tagamiseks tuleks kooliõpilaste transpordikulude riiklikul kompenseerimisel kohelda kõiki koolisid ja koolipidajaid võrdselt, st kulude kompenseerimisel ei tohi olla vahet, kas õpilane asub õppima riigi, kohaliku omavalitsuse või eraõigusliku isiku poolt peetavas koolis.

„§ 82. Kooli rahastamine ja eelarve

(8) Riigieelarves nähakse ette vahendid riiklikult toetatavate õpilaskodu kohtade toetuseks (edaspidi õpilaskodutoetus), lähtudes riiklikult toetatavatele õpilaskodu kohtadele vastuvõetud õpilaste arvust. Vald või linn ning Haridus- ja Teadusministeerium sõlmivad õpilaskodu kohtade toetamiseks lepingu.“

Kommentaar 1:

Gümnaasiumihariduse koondumisega maakonnakeskustesse tekivad lisaks transpordile eeldatavalt ka täiendavad kulutused õpilaste majutusele ja toitlustamisele õpilaskodudes. Sellistes oludes oleks vajalik riiklikul tasemel leida lahendus, kuidas õpilaste majutus ja toitlustus kooli õpilaskodudes hüvitatakse.

Kommentaar 2:

Analoogselt transpordikuludele tuleks ka majutusega kaasnevate kulude puhul kohelda kõiki koolisid ja koolipidajaid võrdselt, st kulude kompenseerimisel ei tohi olla vahet, kas õpilane asub õppima riigi, kohaliku omavalitsuse või eraõigusliku isiku poolt peetavas koolis.

„§ 82. Kooli rahastamine ja eelarve

(12) Kooli õppekava alusel munitsipaal- või riigikoolis toimuvast põhi- või üldkeskharidusõppes osalemise eest ei tohi õpilastelt või vanematelt nõuda kaasrahastamist. Koolis korraldatava tegevuse puhul, mis ei ole kooli õppekava osa (õppekavaväline tegevus), võib kulusid katta kooli põhimääruses sätestatud tingimustel ja korras õppekavavälises tegevuses osalejate kaasrahastamisel.“;

Eesti Eraüldhariduskoolide Ühendus

Registrikood 80162219

Tondi 84, Tallinn 11316

Kommentaar 1:

Vastav seaduseparandus on igati tervitav, kuid kindlasti peaks täiendama ja täpsustama selle seadusemuudatuse rakendamise tingimusi ja võimalusi. Praegu nõutakse mitmetes KOV koolides vähem- või rohkemvarjatult lapsevanemate kaasrahastamist erinevate tegevuste osas ning mõne KOV kooli ja erakooli koostöömudeli puhul on raske määratleda, kust jookseb piir kahe kooli vahel. Kuna koolide õppekavad ja püüdlused on üsna erinevad, siis oleks üheks võimaluseks täpsustada mõiste „õppekavaväline tegevus“ sisu.

Kommentaar 2:

Lapsevanemate kaasrahastamine võib mõnedel juhtudel ulatuda üle poole erakoolide keskmisest õppemaksust, mis tekitab ebaterve konkurentsi, vale arusaama erinevatest koolitüüpidest ja riigitoetuse kasutamise ebavõrdsetel alustel. Lapsevanemate kaasrahastamist korraldatakse sageli kooli juurde loodud sihtasutuse või hoolekoguga seotud ühingute kaudu, mistõttu seaduse mõtte ja sisu rakendamine ning selle jälgimine koolis on piiratud. Seega oleks üheks võimaluseks täpsustada mõistet „koolis korraldatava tegevuse puhul“.

2) Erakooliseaduse muutmine

„Erakooliseaduse § 22 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

*„(2) Lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse §-s 82 munitsipaalkoolile sätestatud alustest ja tingimustest, määratakse põhikoolile ja gümnaasiumile igal aastal riigieelarvest sihtotstarbelised eraldised **munitsipaalkoolide** direktorite, õppealajuhatajate ja õpetajate tööjõukulude ning nende täienduskoolituse, õppekirjanduse, riiklikult toetatavate õpilaskodu kohtade ja statsionaarses õppes põhiharidust omandavatele õpilastele koolilõuna toetuseks. Erakooli pidaja ning Haridus- ja Teadusministeerium sõlmivad eraldiste kasutamiseks lepingu.“*

Kommentaar 1:

Sõnastuse tekstis võib mõningast tekitada segadust sõna „munitsipaalkoolide“ kasutamine, sest seadusega reguleeritakse erakoolide rahastamist. Kui erakooliseaduse paranduse sisu ja mõte on määratleda pearahakomponentide rahastamine analoogselt munitsipaalkoolidele, siis oleks otstarbekas ära jätta eesliide „munitsipaal“ või panna sõna „munitsipaalkoolide“ ette „sarnaselt“ või „samadel tingimustel“.

Kommentaar 2:

Kuna EKS §22 lg2 muudatus lähtub PGS seaduse tingimustest, siis jääb selgusetuks, et kas ja millisel määral hakkab see tegelikult mõjutama erakoolide rahastamist? Erakoolide rahastamine ei saa ega tohi sõltuda kohalike omavalitsuse hariduspoliitilistest otsustest või sellest tulenevast „regionaalsest eripärast hariduse kättesaadavusel“. Samuti ei saa erakoolide eraldiste arvestuse aluseks olevate koefitsientide arvutamisel lähtuda konkreetse kohaliku omavalitsuse piirkonna õpilaste koguarvust, sest erakoolide õpilaste arv ja klassitäituvus ei sõltu sellest.

Kommentaar 3:

Kui riigi- ja kohalike omavalituste koolidele eraldatakse täiendavaid sihtotstarbelisi toetusi lisaks EKS §22 lg2 kirjeldatud komponentidele (nt mingid riiklikest prioriteetidest tulenevad õppevahendite hanked või projektitoetused, riiklikud või maakondlikud ainevõistlused vms), siis peaks ka selliste toetuste puhul kohtlema kõiki koolisid ja koolipidajaid võrdselt.

Eesti Eraüldhariduskoolide Ühendus

Registrikood 80162219

Tondi 84, Tallinn 11316

Kommentaar 4:

Erakoolide ja HTM vahelises riigieelarvelise toetuse kasutamise lepingutes on Lisa 1 riigi haridustoetuse komponentidena kirjas õpetajate, direktorite ja õppealajuhatajate tööjõukulu; õpetajate, direktorite ja õppealajuhatajate koolituskulu; põhikooli koolilõuna; õppevahendid ja investeringutoetus. Komponentide tabeli all on õppevahendite osas kirjas alljärgnev:

*„Õppevahendeid kasutatakse õppekirjanduse (õpikud, tööraamatud ja- vihikud, õppe läbiviimises seotud muud trükised, kassetid, CD-d ja muud õppevahendid) **ja muude õppevahendite soetuseks.**“*

EKS §22 lg2 muudatuses on mainitud vaid õppekirjandust ja välja on jäänud „muud õppevahendid“.

Kuna riigieelarvelise toetuse kasutamise lepingu Lisa 2 kohaselt tuleb aruanne esitada konkreetsete komponentide lõikes, siis on järgmise aasta lepingu sõlmimise, rahade kasutamise kui aruandluse seisukohast oluline, et komponendi sisu oleks üheselt määratletav.

Loodame, et EEKÜ hinnangud on Teile abiks seadusemuudatustega seotud küsimuste lahendamisel ja edasiste tegevuste kavandamisel. Meie seisukohad tuginevad meile seni teadaoleval informatsioonil ja võivad olukorra selginedes muutuda.

Oleme omalt poolt valmis ka edaspidi osalema hariduskorralduslike probleemide arutamisel ja erakoolide puudutavate küsimuste lahendamisel.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ahto Orav

MTÜ Eesti Eraüldhariduskoolide Ühenduse juhatuse esimees